

## *Polacy i Węgrzy*

### *Wspólne losy, wspólna historia*

Trudno odnaleźć na świecie dwa narody, które darzyłyby się wzajemnie sympatią. Jednak sympatia między Polakami, a Węgrami nie wzięła się znikąd. Oparta została na ponadtysiącletniej historii krajów, których losy krzyżowały się wielokrotnie. Te pasma doświadczeń wpłynęły niewątpliwie na kształtowanie się podobieństw zarówno w polskiej, jak i węgierskiej tożsamości narodowej.



**Pomnik przyjaźni polsko-węgierskiej w Győr**

Początki polsko-węgierskiej historii sięgają czasów średniowiecza za panowania dynastii Piastów. Zaczęto zawierać wówczas międzypaństwowe małżeństwa dynastyczne. Pierwszym z nich był związek pomiędzy dynastią Piastów, a dynastią Arpadów - małżeństwo węgierskiego księcia Gejzy z Adelajdą, siostrą Mieszka I. Związki małżeńskie zawarli także: Bolesław Chrobry i córka Gejzy, córka Mieszka II z Belą I oraz dwie córki Beli IV - Kinga z Bolesławem Wstydlwym oraz Jolanta z Bolesławem Pobożnym. Węgry stały się oficjalnie krajem chrześcijańskim w 974 roku, czyli 8 lat po przyjęciu chrztu przez Mieszka I (966r.). Obydwa kraje rozpoczęły także starania o koronę królewską, jednak Polska uzyskała ją 25 lat później niż Węgry. Ważne jednak jest to, że zgodnie z węgierską legendą korona, którą otrzymał od papieża Sylwestra II władca Węgier, Stefan I Święty, miała być początkowo przeznaczona dla Polaków.



**Korona świętego Stefana,  
którą można podziwiać  
w gmachu budapeszteńskiego  
Parlamentu.**

Zarówno Polska jak i Węgry czerpały wzorce głównie z Europy zachodniej i południowej. Z kronik Galla Anonima możemy dowiedzieć się, że Bolesław Krzywousty i Koloman Uczony podpisali w 1086 roku sojusz obronny, zawierając tym samym szyki przeciwko wspólnemu wrogowi. Skutkiem tego sojuszu była m.in. pomoc udzielona Węgrom podczas ataku cesarza niemieckiego. Kolejnym ogniwem spajającym Polskę i Węgry było małżeństwo zawarte pomiędzy Elżbietą Łokietkówną, a pierwszym Andegawenem na węgierskim tronie – Karolem Robertem. Węgrzy wielokrotnie pomagali w tamtym okresie Polakom odpierać ataki nieprzyjaciół np. podczas konfliktu polsko-krzyżackiego.



**Ślub Elżbiety  
z Karolem Robertem  
(miniatura z  
„Kroniki Ilustrowanej”)**

Istotne znaczenie w umacnianiu wzajemnych relacji miały dwa zjazdy wyszehradzkie, które odbyły się w latach 1335 i 1339. Dzięki nim ustalono, że w przypadku niepozostawienia przez Kazimierza Wielkiego męskiego potomka, władzę w Polsce przejmie władca Węgier. Na mocy tych ustaleń w 1370 roku, po śmierci Kazimierza Wielkiego, tron w Polsce objął Ludwik Węgierski. W 1374 roku nadał on polskiej szlachcie przywilej koszycki, który w części ograniczał rządy władcy na rzecz szlachty,

w zamian za uznanie praw do korony polskiej dla jednej z jego córek. Dlatego też po śmierci Ludwika Węgierskiego na polskim tronie zasiadła jego córka Jadwiga.



**Królowa Jadwiga**

W roku 1384 przybyła do Polski. Wtedy to została królową. Brała czynny udział we władzy również po ślubie z Jagiełłą. Przełomowy był rok 1385 – czas unii w Krewie, pomiędzy Polską a Litwą. W ślad za tym doszło do ślubu Jadwigi z Jagiełłą. Była wybitna i dowiodła tego uświetniając Akademię Krakowską. Relacje polsko-węgierskie nabrały znów znaczenia dwa lata po zwycięskiej bitwie pod Grunwaldem (1410r.), kiedy doszło do tzw. zastawu spiskiego. 16 miast spiskich zostało zastawionych jako zabezpieczenie zwrotu pożyczki, której Jagiełło udzielił Zygmunutowi na wojnę z Wenecją.

Wejście na tron Stefana Batorego oznaczało kolejną unię – tym razem unię polsko-siedmiogrodzką. Batory („z Bożej łaski król Polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podlaski, inflancki, a także książę siedmiogrodzki”) przywiózł ze sobą na Wawel liczną grupę Węgrów. Za czasów jego panowania udało się znacząco zreformować polską armię, m.in. poprzez wprowadzenie nowego typu uzbrojenia. Niestety wraz ze śmiercią Batorego polsko-węgierskie stosunki uległy ochłodzeniu. Dowodzone przez siedmiogrodzkiego księcia Gábora Bethlena wojska przystąpiły w 1619 roku do oblężenia Wiednia. Po interwencji polskiego oddziału „lisowczyków” musiały się jednak wycofać, czego konsekwencją był atak wojsk sułtańskich na Polskę, który skończył się klęskąadaną nam pod Cecorą (1620r.). Kolejne wydarzenia mające miejsce w Polsce jak np. rozbiory, Sejm Czteroletni, uchwalenie Konstytucji Trzeciego Maja itd. były bacznie obserwowane przez Węgrów, dla których polski patriotyzm stał się wzorem do naśladowania.

To właśnie przede wszystkim wybuch powstania listopadowego stał się dla nich ogromną inspiracją do walki o niepodległość. Po upadku powstania wielu polskich uchodźców znalazło schronienie na Węgrzech. Po kilku latach na Węgrzech rozpoczęła się Wiosna Ludów, podczas której doszło do powstania narodowego 1848–1849. Podczas zrywu, ramię w ramię z Węgrami, walczyło wielu Polaków. Stworzono dwa polskie legiony: jeden dowodzony przez generała Józefa Wysockiego, a drugi przez generała Józefa Bema (nazywanego na Węgrzech „ojczulkiem Bemem”).



Pomnik gen.  
Józefa Bema  
w Budapeszcie

I to gen. Józef Bem otrzymał miano bohatera narodowego, odnosząc aż 33 zwycięstwa nad Austriakami. Jednak w 1849r. poniósł klęskę w bitwie pod Segesvárem. W wierszu Armia Siedmiogrodzka autor- SándorPetőfi gloryfikuje postać dowódcy, pisząc:

*Wątpić w zwycięstwo? Przecież Bem z nami,  
Szermierz wolności – szafarz naszych losów,  
On – Ostrołęki gwiazda krwawa,  
Idzie na czele płomień zemsty niosąc.*

Mimo że powstanie ostatecznie upadło, to więzi między Polakami, a Węgrami znacząco się zacieśniły. W okresie powstania styczniowego około tysiąca Węgrów zgłosiło się do walki. Natomiast po zakończeniu I wojny światowej, 4 czerwca 1920 roku, zawarty został traktat w Trianon. Data ta traktowana jest przez Węgrów jako najnieszczęśliwszy w historii kraju, a wielu Węgrów do tej pory nie może pogodzić się z konsekwencjami podpisania układu. Na jego mocy Węgrom odebrano 2/3 terytorium, a tym samym po stuleciach zniknęła polsko-węgierska granica.

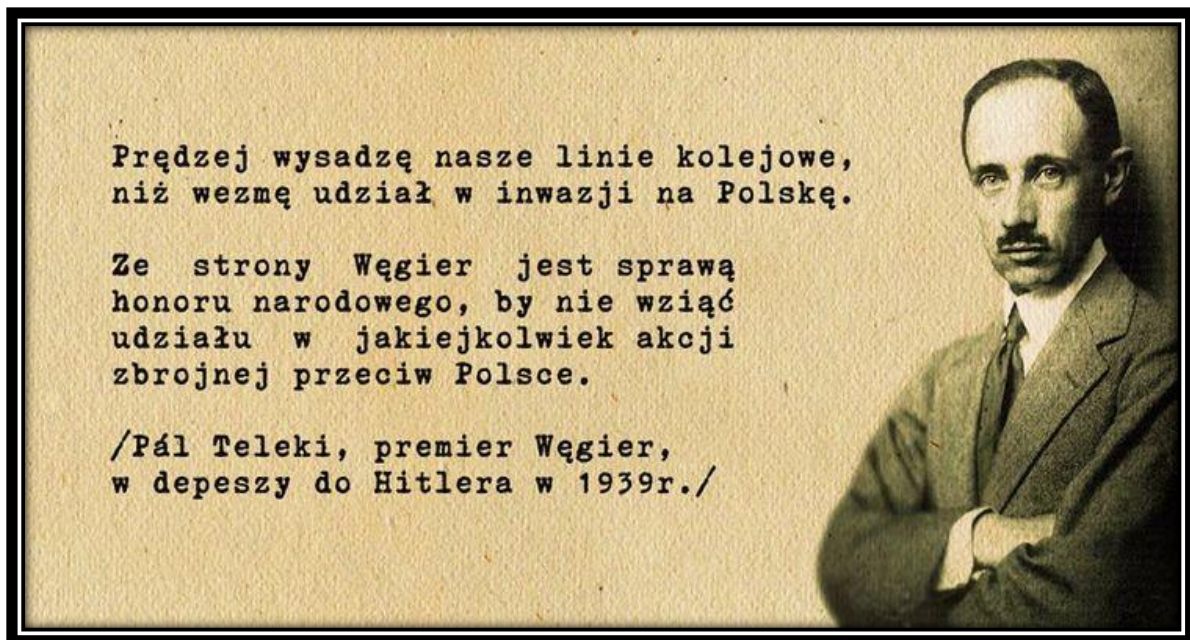
Ciekawostką jest to, iż Bitwa Warszawska z 1920 roku nie zakończyłaby się sukcesem Polaków, gdyby nie wsparcie uzyskane od naszych „braci”. To właśnie oni dostarczyli polskim wojskom ogromną ilość broni, która prawdopodobnie przyczyniła się do przechylenia szali zwycięstwa na naszą stronę.

*„Nie wiemy, co uczyni Koalicja, my musimy być gotowi, aby stanąć po stronie Polski. Los Polski jest naszym losem”*. – węgierskie chrześcijańsko-narodowe pismo „Uj Nemzedék” (Nowe Pokolenie) w czasie wojny polsko-bolszewickiej.



II wojna światowa to okres, w którym kontakty pomiędzy Budapesztem, a Warszawą znowu się zacieśniły. Wiosną 1939 roku na krótkim odcinku przywrócono nawet granicę polsko-węgierską. To właśnie przez tę granicę przedostało się około 75-80 tysięcy polskich uchodźców, szukających schronienia na Węgrzech, które szczególnie odnaleźli w ośrodku w Balatonboglár, w którym utworzono jedyne polskie gimnazjum poza granicami kraju. Sytuacja Polaków zamieszkujących kraj „bratanków” zmieniła się diametralnie po wkroczeniu na Węgry wojsk niemieckich. Uchodźcy byli prześladowani jednak mogli liczyć jednak na wsparcie lokalnych mieszkańców.

Podczas II wojny światowej wybrzmiały bardzo ważne słowa:



Treść depeszy świadczy o ogromnej więzi polsko-węgierskiej, pomimo niechlubnego węgiersko-niemieckiego sojuszu.



Krakowskie Przedmieście  
w Warszawie

Tablica upamiętniająca polską pomoc  
w czasie rewolucji węgierskiej 1956

Węgierska rewolucja z 1956 roku to czas, gdy Polacy mogli odwdziżyć się za solidarność, jaką Węgrzy okazali w latach drugiej wojny światowej. 23 października grupa studentów politechniki budapeszteńskiej otrzymała pozwolenie na manifestację pod pomnikiem generała Józefa Bemgdzie odczytała listę swoich żądań. Przyłączyli się do niej także inni mieszkańcy miasta, zachęceni przez manifestantów do udziału słowami: „**Wszyscy Węgrzy chodźcie z nami, pójdziemy za Polakami!**”. 4 listopada radzieckie czołgi wjechały do Budapesztu, krwawo tłumiąc powstanie. Oddziały powstańcze ostatecznie zmuszone zostały do kapitulacji 15 listopada. Polacy okazali w tym okresie ogromne wsparcie powstańcom. Zorganizowano akcję zbiórki pieniędzy, lekarstw i żywności dla „braci” walczących o suwerenność swojej ojczyzny. W Polsce odbywały się liczne manifestacje poparcia dla Węgrów. Także polskie ośrodki wypoczynkowe zaoferowały swoją pomoc, zapewniając wówczas schronienie dla rannych węgierskich dzieci. To właśnie w tym okresie Zbigniew Herbert napisał wiersz pt. Węgrom.

**Link do wiersza:** <https://literatura.wywrota.pl/wiersz-klasyka/42011-zbigniew-herbert-wegrom.html>

W obecnych czasach przed Europą nadal stają wiele wyzwań. Między innymi dlatego w 1991 roku powołano do życia Grupę Wyszehradzką, której zadanie polega na pogłębianiu współpracy pomiędzy Polską, Węgrami, Słowacją i Czechami. Wspólne stanowiska Grupy Wyszehradzkiej są o tyle istotne, że łączna liczba mieszkańców krajów „wyszehradzkich” wynosi około 64 milionów, więc ten głos nie może zostać niezauważony.



**Grupa Wyszehradzka**

12 marca 1999 oba kraje stały się członkami NATO, zaś 1 maja 2004 roku również Unii Europejskiej. Od 21 grudnia 2007 roku oba kraje należą do Strefy Schengen. Również w 2007 roku węgierski parlament przez aklamację poparł wniosek ustanowienia dnia **23 marca Dniem Przyjaźni Polsko-Węgierskiej**. Kilka dni później polski rząd również uchwalił tę ustawę jednogłośnie. W 2011 roku Węgry (I półrocze) i Polska (II półrocze) obejmowały Prezydencję Rady Unii Europejskiej.



*“Węgry i Polska to dwa wiekiste dęby. Każdy z nich wystrzelił pniem osobnym odrębnym, ale ich korzenie, szeroko rozłożone pod powierzchnią ziemi, splątały się i zrosły niewidocznie. Stąd byt i czerstwość jednego jest drugiego warunkiem życia i zdrowia.”*

tymi słowami Stanisław Worcell dobitnie obrazuje silne relacje między Polską, a Węgrami.

#### Filmy do tekstu:

Polacy w rewolucji węgierskiej 1848 1849 Wykład dr. Istvána Kovácsa :

[https://www.youtube.com/watch?v=0GjblpwwSKQ&feature=emb\\_title](https://www.youtube.com/watch?v=0GjblpwwSKQ&feature=emb_title)

Stefan Batory. Historia Bez Cenzury: [https://www.youtube.com/watch?v=b-Ikl2MEqVM&feature=emb\\_title](https://www.youtube.com/watch?v=b-Ikl2MEqVM&feature=emb_title)

Dlaczego lubimy Węgrów? Historia przyjaźni polsko-węgierskiej:

[https://www.youtube.com/watch?v=O64ALvG\\_r00](https://www.youtube.com/watch?v=O64ALvG_r00)

Panowanie królowej Jadwigi: <https://www.youtube.com/watch?v=OHGe5whQluY>

Polak, Węgier, dwa bratanki... cz.1. Historia Bez Cenzury:

<https://www.youtube.com/watch?v=yIDPAid2CNU>

Polak, Węgier, dwa bratanki...cz.2. Historia Bez Cenzury:

<https://www.youtube.com/watch?v=11EI9zFoJ00>

#### Bibliografia:

<http://www.magazyn.pl/polsko-wegierskie-relacje-na-przestrzeni-wiekow-2/>

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Stosunki\\_polsko-węgierskie](https://pl.wikipedia.org/wiki/Stosunki_polsko-węgierskie)